

Ireneusz Jaźwiński

Uniwersytet Szczeciński, <https://orcid.org/0000-0002-6532-4247>, ijazwinski@wp.pl

Recenzja książki pt. *Procesy konwergencji i dywergencji w Europie. Monografia jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Borowcowi*, pod redakcją Ewy Pancer-Cybulskiej, Bernadety Baran i Ewy Szostak, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2022, ss. 190

Review of the book entitled *Procesy konwergencji i dywergencji w Europie. Monografia jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Borowcowi*, edited by Ewa Pancer-Cybulska, Bernadeta Baran and Ewa Szostak, Publishing House of the Wrocław University of Economics, Wrocław 2022, pp. 190

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu opublikowało jubileuszową monografię naukową dedykowaną prof. dr. hab. Janowi Borowcowi. W ramach tej książki jej współautorzy w imieniu środowiska naukowego złożyli wyrazy uznania dla wieloletniego dorobku naukowego prof. Jana Borowca. Jubilat swoje życie zawodowe związał z Katedrą Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych UEW, obecnie funkcjonującą w ramach Wydziału Ekonomii i Finansów. Jest wymieniany wśród przedstawicieli wrocławskiej Szkoły Polityki Ekonomicznej i Regionalnej, której twórcą był prof. dr. hab. Bolesław Winiarski.

Monografia powstała dzięki współpracy kilkunastu naukowców z kilku polskich ośrodków naukowych: w Katowicach, Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu. Redaktorki naukowe książki są pracowniczkami macierzystej Katedry Jubilata. Monografia prezentuje ważną, aktualną i interesującą problematykę dotyczącą procesów konwergencji i dywergencji w Europie, Unii Europejskiej i Polsce. Procesy te zachodzą w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.

Książka składa się z przedmowy, części *Profesor zw. dr hab. Jan Borowiec – życie i praca*, dziewięciu rozdziałów naukowych oraz podsumowania, a w końcowej części uwzględniono noty o Autorach. W dziewięciu rozdziałach naukowych przeanalizowano wybrane aspekty problematyki podjętej w całej monografii. Tematyka tych rozdziałów nawiązuje do obszarów zainteresowań naukowych Jubilata, a zwłaszcza związana jest z polityką regionalną oraz integracją gospodarczą w UE.

W przedmowie wskazano podstawowe przesłanki i uwarunkowania wyboru tematu całej książki, przybliżono istotę konwergencji w ekonomii, określono następujący cel monografii: zaprezentowanie wybranych wymiarów i uwarunkowań procesów konwergencji i dywergencji w Europie, a także scharakteryzowano kolejne rozdziały naukowe z uwzględnieniem najważniejszych tez w nich zawartych. Podkreślono, że konwergencja może być rozumiana jako niwelowanie różnic w poziomie rozwoju między państwami.

Część książki *Profesor zw. dr hab. Jan Borowiec – życie i praca* prezentuje życiorys i dorobek Jubilata z odniesieniem do awansów naukowych. Dorobek ten koncentruje się na trzech obszarach: strategiach rozwoju krajów, europejskich studiach regionalnych, europejskiej integracji gospodarczej z uwzględnieniem integracji walutowej i finansowej. Ujęto również wykaz najważniejszych publikacji Jubilata z zakresu studiów regionalnych i integracji gospodarczej.

W rozdziale pierwszym Stanisław Korenik prezentuje kształtowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego ze szczególnym uwzględnieniem polityki regionalnej, odnosząc się do roli państwa w kreowaniu rozwoju społeczno-ekonomicznego, istoty polityki regionalnej i jej nowych uwarunkowań, ewolucji i perspektyw polityki regionalnej w Polsce. Wskazuje na konieczność przewartościowania stanowiska w zakresie roli państwa w gospodarce w kontekście wyzwań, ważność wykorzystywania endogenicznych potencjałów rozwojowych i zapewnienia koordynacji polityki regionalnej z polityką makroekonomiczną.

Rozdział drugi zawiera rozważania Doroty Rynio, Jakuba Sokołowskiego i Kazimierzy Wilk dotyczące spójności państw i regionów UE wobec współczesnych wyzwań ze zwróceniem uwagi na znaczenie wybranych aspektów związanych z kapitałem ludzkim. Autorzy analizują podstawy teoretyczne spójności w UE, mechanizmy związane z dysproporcjami w rozwoju, kierunki zmian celów UE, kształtowanie spójności w rozwoju państw i regionów UE w latach 2004–2020.

W rozdziale trzecim Leszek Patrzalek prezentuje funkcje samorządu regionalnego w kontekście problemu niwelowania dysproporcji w poziomie rozwoju regionów. Rozpatruje zagadnienia decentralizacji fiskalnej i finansów samorządu terytorialnego oraz ich wpływ na nierówności w rozwoju społeczno-ekonomicznym regionów. Analizuje finanse samorządu województwa z odniesieniem do sytuacji w Polsce w latach 2000–2020. Akcentuje ważność poszukiwania optymalnych rozwiązań dotyczących zakresu decentralizacji fiskalnej na rzecz samorządu województwa oraz funkcji finansów tego szczebla samorządu terytorialnego w niwelowaniu dysproporcji rozwojowych regionów.

Rozdział czwarty autorstwa Jacka Pietruchy ujmuje tematykę konwergencji realnej typu sigma w strefie euro. Autor analizuje procesy konwergencji i dywergencji między państwami należącymi do strefy euro, w tym dotyczące konwergencji realnej i jej znaczenia dla spójności unii walutowej oraz ewolucji konwergencji realnej typu sigma w państwach strefy euro. Wskazuje, że poziom konwergencji między państwami strefy euro jest zbliżony do poziomu konwergencji realnej między stanami USA, a także nie odbiega znacząco od konwergencji realnej między regionami w Polsce.

W rozdziale piątym Jacek Karwowski i Krzysztof Biegun prezentują *Macroeconomic Imbalance Procedure* jako system wczesnego ostrzegania w UE. Prowadzą rozważania w zakresie: przeglądu literatury dotyczącej wskaźników i procedury MIP, wskaźników MIP obrazujących relacje gospodarcze państwa członkowskiego UE z zagranicą, wskaźników MIP jako mierników zakłóceń równowagi wewnętrznej, wskaźników MIP związanych z zatrudnieniem, pożądanej ewolucji systemu MIP. Zestawione wskaźniki mogą być wykorzystywane w celu monitorowania sytuacji makroekonomicznej państw, również w celu przeciwdziałania występowaniu kryzysów.

Rozdział szósty autorstwa Iwona Augustyńskiego dotyczy konwergencji cykli w UE w kontekście COVID-19. Autor analizuje wpływ pandemii koronawirusa na konwergencję cykliczną mierzoną w trzech wymiarach nazwanych realnym, nominalnym, społecznym. Zestawia dotychczas przeprowadzone interesujące wyniki badań nad konwergencją państw UE, a także przedstawia wyniki będące efektem zastosowania własnych koncepcji badawczych. Zauważa, że pandemia może przyczynić się do dywergencji w UE.

W rozdziale siódmym Łukasz Arendt, Artur Gajdos oraz Iwona Kukulak-Dolata prezentują zmianę technologiczną na rynku pracy – „konwergencję” w kierunku struktury zadań państw wysoko rozwiniętych. Analizują zmiany w strukturze pracujących w Polsce w perspektywie 2050 r. w aspekcie upodobnienia tej struktury do wzorca państw o wyższym poziomie rozwoju. Prowadzą rozważania w zakresie: przeglądu literatury w dziedzinie zmiany technologicznej, końca pracy i rutynizacji, zmian liczby pracujących i ich struktury w Polsce, zróżnicowań regionalnych rynków pracy z uwzględnieniem prognozowanej sytuacji w układzie województw.

Rozdział ósmy autorstwa Agnieszki Ziomek ujmuje tematykę kompetencji cyfrowych i polityki państwa na przykładzie wybranych państw unijnych. Autorka ocenia proces szkoleń w przedsiębiorstwach i reakcji polityki krajowej w zakresie mobilizacji kursów i szkoleń dla pracowników. Koncentruje się na postępie cyfryzacji i kompetencjach cyfrowych pracowników, ocenie kompetencji cyfrowych i szkoleń w przedsiębiorstwach, polityce krajowej służącej podnoszeniu kompetencji cyfrowych. Wskazuje, że cyfryzacja to zjawisko, które wpłynie na przyszłość rynku pracy, a szkolenia są ważnym elementem działań w dobie cyfryzacji.

W rozdziale dziewiątym Bernadeta Baran i Ewa Szostak prezentują proces konwergencji w zakresie emisyjności i odnawialnych źródeł energii w UE. Analizują konwergencję gospodarek państw unijnych w odniesieniu do realizacji celów klimatycznych z uwzględnieniem OZE. Skupiają się na ewolucji polityki energetycznej w UE, ramach i celach polityki energetycznej w zakresie OZE, realizacji celów związanych z OZE, dekarbonizacji europejskich gospodarek, nowych celach w omawianej dziedzinie.

Do walorów monografii można zaliczyć: rozpoznanie wybranych wymiarów i uwarunkowań procesów konwergencji i dywergencji z odniesieniem do Europy, UE i Polski, zaprezentowanie wyników badań własnych, sformułowanie wniosków użytecznych dla polityki ekonomicznej i regionalnej w UE i Polsce, wysoką aktualność rozważań, uwzględnianie różnych perspektyw badawczych, łączenie aspektów teoretycznych i praktycznych, zastosowanie odpowiedniego aparatu naukowego, wykorzystanie bogatej literatury przedmiotu polsko- i anglojęzycznej, staranne opracowanie pod względem redakcyjno-technicznym.

Książka jest bardzo wartościowym wkładem do badań nad problematyką procesów konwergencji i dywergencji w Europie, UE i Polsce, zwłaszcza z perspektywy ekonomii i finansów oraz polityki ekonomicznej i europejskich studiów regionalnych. Prezentuje podjętą problematykę w sposób oryginalny i twórczy, wyróżnia się walorami poznawczymi, może być użyteczna dla teoretyków i praktyków. Monografia jest jednocześnie dedykowaną pracą jubileuszową oraz dziełem naukowym zawierającym zalecenia dla polityki ekonomicznej i regionalnej.